

Sygn. akt III CSK 163/09

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Wojciech Jan Katner

w sprawie z powództwa Andrzeja W.
przeciwko Grzegorzowi D. i Sławomirowi D.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 listopada 2009 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 12 grudnia 2008 r.,

odrzuca skargę kasacyjną powoda i zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 1.800,- (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

W skardze kasacyjnej z dnia 7 kwietnia 2009 roku powód Andrzej W. wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2008 r. w części uwzględniającej apelację pozwanych i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wyrokowi temu zarzucił naruszenie prawa materialnego, to znaczy art. 931 § 1 k.c. w zw. z art. 31 k.r.o.p. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że Katarzyna W. była w chwili śmierci właścicielką nieruchomości w Z. w 4/32 części, oraz art. 993 i nast. k.c. poprzez przyjęcie, że przeniesienie udziałów w nieruchomości przy ul. W. [...] w K. w drodze umowy o rentę nie stanowiło w swej istocie umowy darowizny.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł oczywistość jej wniesienia (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) ze względu na oczywiste naruszenie przepisów o wspólności majątkowej małżeńskiej oraz o spadkobranii, jak też pominięcie darowizn uczynionych przez spadkodawczynię na rzecz pozwanych, oraz występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), polegającego na potrzebie rozstrzygnięcia kwestii, kiedy czynność prawna określona jako przekazanie nieruchomości za rentę jest w istocie swojej darowizną, podlegającą zaliczeniu na poczet schedy spadkowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z przepisów prawa postępowania cywilnego wynika jednoznacznie, że skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem zaskarżenia prawomocnego orzeczenia sądowego. Jego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy winno zostać uzasadnione doniosłością zarzutów podniesionych wobec zaskarżanego orzeczenia. Zarzuty te muszą wykraczać poza tylko indywidualny interes skarżącego, a ich rozpoznanie powinno wiązać się również z interesem powszechnym (por. wyrok SN z dnia 23 lutego 2006 r., II CSK 126/05, LEX nr 179973). Ma zatem przysłużyć się ochronie obowiązującego porządku prawnego i sprzyjać jednolitości prawidłowego rozstrzygnięcia tych spraw, w których pojawiają

się wątpliwości wymagające dokonania zasadniczej wykładni określonych przepisów prawa, o znaczeniu ogólnym i abstrakcyjnym (postanowienie SN z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147). Toteż nie każde kwestionowane orzeczenie może się stać powodem rozpoznania w trybie skargi kasacyjnej, nawet jeśli uważa się je za wadliwe.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie wnoszenia niniejszej skargi kasacyjnej powinna ona zawierać: oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości, czy w części, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie oraz wnioski o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. Według nowego brzmienia tego przepisu wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej wraz z uzasadnieniem został wyodrębniony w § 2 art. 398⁴ k.p.c.

Jest jednak ogólnie znane, utrwalone stanowisko, przyjęte jeszcze pod rządami wcześniejszego art. 393³ § 1 k.p.c. co do tego, że wymagania formalne skargi kasacyjnej mają charakter konstrukcyjny samej skargi i ich niespełnienie powoduje, że skarga kasacyjna nie może być za taką potraktowana. Wskutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2008 r. SK 40/07 (Dz. U. Nr 120, poz. 779) niewyodrębnienie wniosku z uzasadnieniem o przyjęcie skargi do rozpoznania przestało stanowić wadę nienaprawialną w trybie usuwania braków formalnych. Na gruncie nowego art. 398⁶ § 1 k.p.c. przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia takiego braku w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Tych zmian ustawowych nie zauważyła druga strona odpowiadając na skargę kasacyjną, mimo że w dacie jej wniesienia nowela do k.p.c. już obowiązywała. Nie ma to wszakże znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy.

Wskazane zmiany w k.p.c. nie zmieniają istoty postępowania w Sądzie Najwyższym co do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Aktualność zachowuje zwłaszcza w tym względzie postanowienie SN z dnia 9 listopada 2000 r. II CKN 1385/00 (OSNC 2001, nr 3, poz. 51), wskazujące na dwuetapowość

postępowania kasacyjnego i występowanie tzw. przedsądu, spełniającego na podstawie art. 398⁹ w zw. z art. 398⁴ k.p.c. doniosłą funkcję, pozwalającą Sądowi Najwyższemu na zapoznanie się z argumentami prawnymi skarżącego, uzasadniającymi samo wniesienie skargi. Postępowanie ze skargi kasacyjnej nie jest realizowaniem trzeciej instancji sądowej, lecz ma charakter wyjątkowy, dlatego decyzja o przyjęciu skargi musi wynikać ze spełnienia koniecznych przesłanek ustawowych (por. postanowienie SN z 17 czerwca 2002 r. V CK 232/02, niepubl. oraz postanowienie SN z dnia 21 lipca 2005 r. V CSK 15/05, niepubl., z dnia 28 listopada 2008 r. IV CSK 394/08, niepubl.).

Niestety, przedłożona w niniejszej sprawie skarga kasacyjna spełnia tylko niektóre przesłanki wskazane w art. 398⁴ k.p.c. W szczególności nie spełnia warunków prawnych wskazanych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., obowiązującym w dacie wnoszenia skargi, a dzisiaj w brzmącym co do istoty tak samo art. 398 § 2 k.p.c.

Pełnomocnik skarżącego, co prawda sformułował wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, powołując się przy tym na oczywistą zasadność skargi oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Wydawać się może, że nie występuje zatem brak formalny, o którym obecnie stanowi art. 398⁶ § 1 k.p.c., jako że nastąpiło wyodrębnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w jej treści. Jednakże nie może ono polegać tylko na samym „wyodrębnieniu” tego wniosku, jako że jego koniecznym elementem jest uzasadnienie.

Co do pierwszej kwestii, to skarżący winien umieścić w samym wniosku wywód prawny wskazujący na to, w czym wyraża się „oczywistość” wnoszonej skargi i przedstawić stosowne, wystarczające oraz przekonujące argumenty. Ograniczenie się tylko do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, z podaniem dwuzdaniowego wywodu, przytoczonego na wstępie uzasadnienia tego postanowienia nie spełnia wymagania uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, Lex nr 198531; postanowienie z dnia 18 stycznia 2006 r., II CSK 166/05 oraz postanowienie z dnia 3 kwietnia 2006 r., III CSK 85/06, niepubl.). O tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować

argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw, tylko argumenty wyraźnie i przekonująco świadczące o okolicznościach uzasadniających rozpoznanie tej skargi (postanowienie SN z dnia 21 kwietnia 2006 r. II CSK 76/06, OSG 2007, nr 1-2, poz. 13; postanowienie SN z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZ 10/08, niepubl.).

Oczywistość skargi rozumie się jako wykazanie rażącego naruszenia prawa lub podstawowych zasad praworządnego państwa, widocznych bez przeprowadzania szczegółowej analizy przepisów (postanowienia SN z dnia 26 kwietnia 2006 r. II CZ 28/06, Lex nr 198531; z dnia 27 kwietnia 2006 r. I CZ 15/06, niepubl.; z dnia 29 listopada 2007 r. II CSK 460/07, niepubl.; z dnia 18 czerwca 2008 r. III CSK 110/08, niepubl.).

Podobnie się przedstawia kwestia podniesienia istotnego zagadnienia prawnego, jakie wystąpiło w sprawie, wymagającego, zdaniem skarżącego rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie to jest ledwie „zamarkowane” przez skarżącego, nie jest w ogóle sformułowane, a na jego uzasadnienie ma jakby wystarczyć opisywanie stanu faktycznego i jego ocen w oparciu o przedstawione dowody. Tymczasem podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). W rezultacie, skarżący polemizuje z ustaleniami dokonanyymi przez Sąd II instancji w zakresie, w jakim jest niezadowolony z jego rozstrzygnięcia. Na czym zaś polegać by miało istotne zagadnienie prawne, którym by się miał w interesie ogólnym wykładni i jednolitości stosowania prawa zająć Sąd Najwyższy trudno się zorientować w ramach dokonywanego opisu uzasadnienia skargi.

Tymczasem, również i w tym przypadku są skryształizowane poglądy, jak ma wyglądać uzasadnienie zagadnienia prawnego, które wymaga rozpatrzenia. Wywód skarżącego musi zawierać pogłębioną analizę prawną, ze wskazaniem stanowiska orzecznictwa i doktryny, wiążącego się ze sformułowanym konkretnie problemem prawnym a nie ogólnym jego wyobrażeniem, i to tylko ze względu na stan faktyczny rozpoznanej sprawy, nie po myśli skarżącego (postanowienie SN z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02, niepubl.). Nie jest zatem z pewnością spełniony, nie tylko warunek prawny, aby istotne zagadnienie prawne w sprawie uzasadniało jego rozpatrzenie (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), ale zagadnienie to

w ogóle nie zostało w skardze sformułowane w sposób, wymagany dla uzasadnienia wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania (art. 393⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., obecnie art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

W związku z powyższym, na skutek braku należycie uzasadnionego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należało skargę odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.